

Vleermuisonderzoek

Gorinchem, Complex 404

Datum	31-10-2019
Auteur	██████████ Msc
Opdrachtgever	Smits Vastgoedzorg
Rapport code	SO19018v01
Wijze van citeren	██████████ Vleermuisonderzoek Gorinchem, Complex 404. Rapportcode: SO19018v01. Breur Ecologie & Onderzoek. Dordrecht

Breur Ecologie & Onderzoek
Schipbeekstraat 74
3313AR Dordrecht

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van Breur Ecologie & Onderzoek. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Breur Ecologie & Onderzoek kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © Breur Ecologie & Onderzoek 2019.

Inhoudsopgave

1 Aanleiding.....	3
2 Doel.....	3
3 Plangebied & ontwikkeling.....	4
3.1 Huidige situatie.....	4
3.2 Geplande ontwikkeling.....	4
3.3 Toekomstige situatie.....	4
3.4 Planning.....	4
4 Onderzoeksopzet.....	5
5 Resultaten.....	6
5.1 Algemeen.....	6
5.2 Gewone dwergvleermuis.....	7
5.3 Ruige dwergvleermuis.....	8
6 Effectbeoordeling.....	9
7 Conclusie & aanbevelingen.....	10
7.1 Conclusies.....	10
7.2 Aanbevelingen.....	10
Bronvermelding.....	11
Bijlage I.....	12

1 Aanleiding

Breur Ecologie & Onderzoek is gevraagd om vleermuisonderzoek uit te voeren op een locatie genaamd "Complex 404" te Gorinchem. Men is voornemens om de bebouwing op deze locatie energetisch te verbeteren (spouwmuur- en dakisolatie). De bebouwing biedt echter potentie voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuisonderzoek geeft uitsluitsel of zich hier inderdaad verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden en zo ja, welke vervolgstappen genomen dienen te worden.

2 Doel

Het doel van dit vleermuisenonderzoek is om antwoord te geven op de volgende vragen:

- Zijn er vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Welke functie vervult het plangebied voor vleermuizen?
- Leidt de geplande ontwikkeling tot een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen dienen genomen te worden?

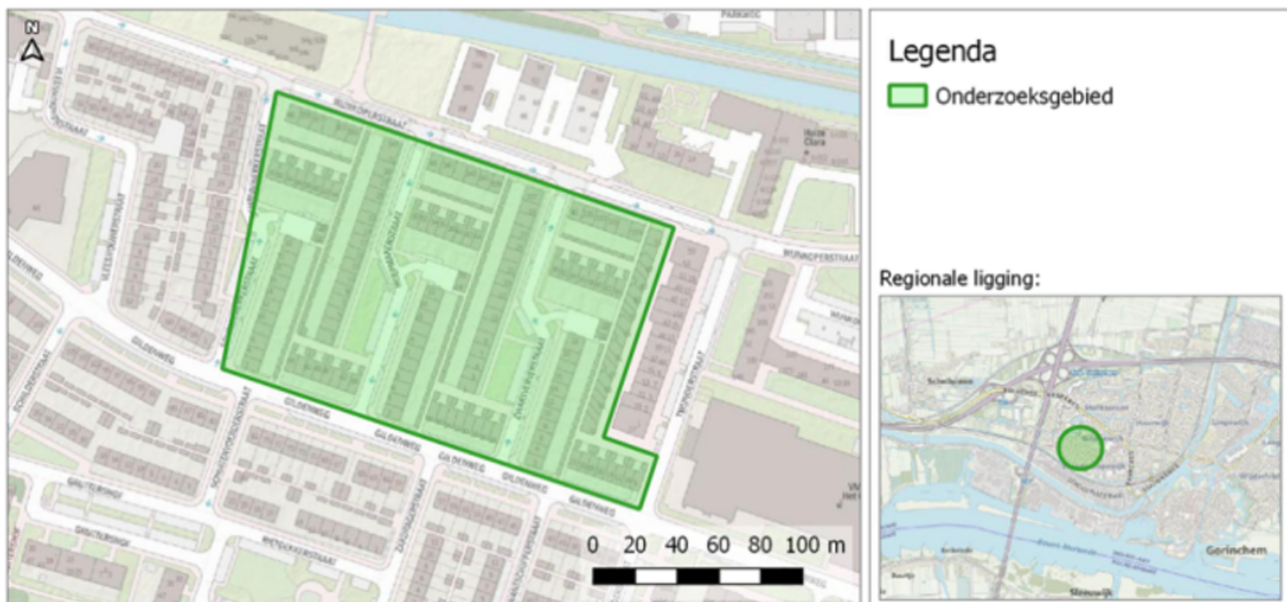
3 Plangebied & ontwikkeling

3.1 Huidige situatie

De onderzoekslocatie "Complex 404" is gelegen in het westen van de Gemeente Gorinchem. Het betreft 133 woningen gelegen in de volgende straten:

- Gildenweg, 8 t/m 54 even
- Hoepmakerstraat, 1 t/m 31 oneven
- Hoepmakerstraat, 2 t/m 22 en 30 t/m 46 even
- Schrijnwerkerstraat, 2 t/m 22 en 30 t/m 46 even
- Wijnkoperstraat, 327 t/m 359 oneven
- Zwartververstraat, 1 t/m 31 oneven
- Zwartververstraat, 2 t/m 22 en 30 t/m 46 even

De woningen tellen twee etages en hebben een plat dak. De muren zijn opgebouwd uit baksteen. Rondom de dakrand bevindt zich een boeiboord constructie.

3.2 Geplande ontwikkeling

De bebouwing zal energetisch verbeterd worden (spouwmuur- en dakisolatie).

3.3 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zullen de woonblokken een betere energieprestatie hebben ten gevolge van de beter geïsoleerde daken en gevels.

3.4 Planning

Een exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

4 Onderzoeksopzet

Uitgangspunt voor het vleermuisonderzoek was het meest actuele vleermuisprotocol (versie 2017), op basis hiervan was de volgende onderzoeksinspanning nodig:

- 3 voorjaarsbezoeken in de periode 15 mei – 15 juli: twee avondbezoeken en één ochtendbezoek.
- 2 najaarsbezoeken in de periode 1 augustus – 1 oktober: twee bezoeken in de nacht gericht op baltsgedrag of ander verblijfplaatsindicerend gedrag.

In aanvulling op deze verplichte bezoeken zijn 2 extra checks uitgevoerd (zie tabel 1):

- Bezoek 4: Een extra bezoek gericht op zomerverblijfplaatsen van individuele dwergvleermuizen. Tijdens eerdere rondes was er op 2 locaties korte aanzwermactiviteit te zien van gewone dwergvleermuizen, tijdens de reguliere ochtendronde werden hier echter geen invliegende dieren waargenomen. Deze extra ronde heeft geresulteerd in de vondst van 1 extra zomerverblijfplaats van 1 gewone dwergvleermuis.
- Bezoek 7: Een extra check op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis. Baltsactiviteit van deze soort komt soms pas erg laat in de nacht op gang. Tijdens deze ronde is er enkel 1 nieuwe paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis ontdekt buiten het plangebied.

Het onderzoek is uitgevoerd door de volgende onderzoekers: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED].

Er is gebruik gemaakt van een Pettersson D240x (x3), een D100 Batdetector (x1), een Magenta Bat5 (x1), een Zoom H1 geluidsrecorder en diverse typen zaklampen (voornamelijk Fenix FD40 zaklamp, focusseerbaar, 1000 lumen).

Bezoek	Datum	Tijd begin	Tijd eind	Temp (°C)	Wind	Bewolking	Neerslag	Aantal onderzoekers
1	30-05-19	21:35	23:55	18-17	ZW2	8/8	geen	5
2	11-07-19	21:55	0:00	19-18	0	2/8	geen	5
3	12-07-19	3:30	5:40	14	W2	8/8	1 ^e uur af en toe lichte neerslag	5
4	22-07-19	4:45	5:55	16	ZW2	5/8	geen	2
5	01-09-19	21:35	1:09	17-13	W1	3/8	vrijwel droog	2
6	26-09-19	21:40	23:40	16-15	ZW3	4/8	vrijwel droog	2
7	27-09-19	2:15	3:20	14	ZW3	2/8	geen	1

Tabel 1: Overzicht veldbezoeken.

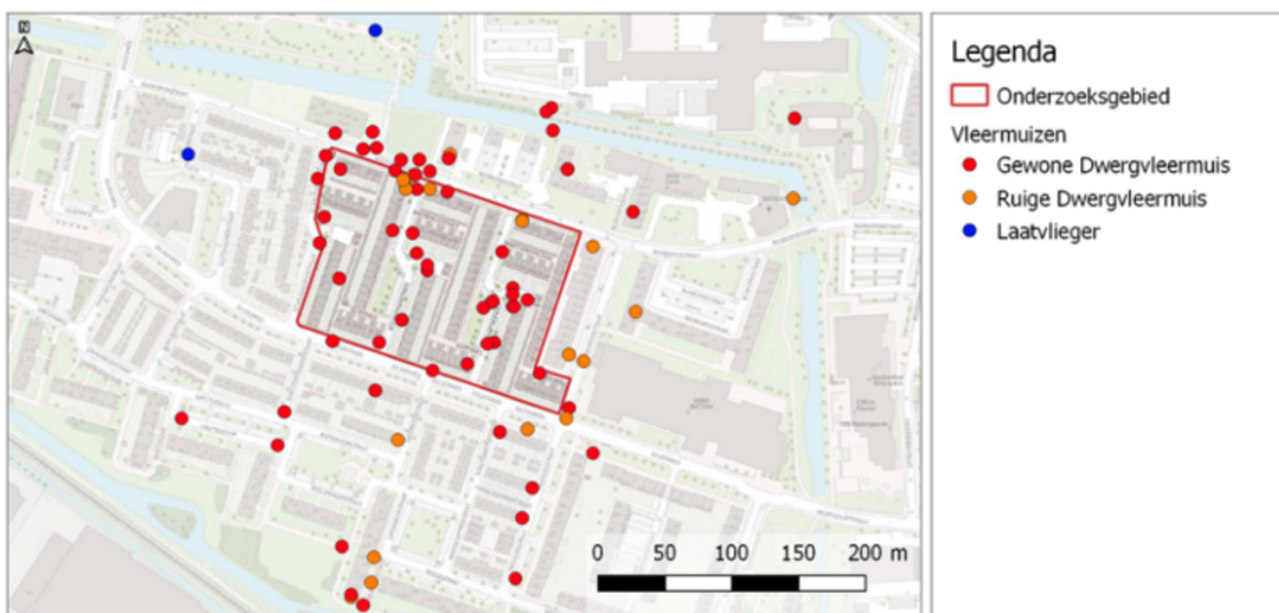
Betreffende de neerslag: Tijdens bezoek 3 trokken er het eerste uur van de inventarisatie enkele kleine kortdurende buitjes over, vleermuizen bleven rondvliegen en foerageren (onder boomkronen). Het tweede uur (belangrijkste moment voor invliegende dieren) was het droog. Tijdens bezoek 5 en 6 waren er korte momenten van lichte miezer (niet langer dan 15 minuten totaal). Dergelijke neerslag is toelaatbaar conform het Vleermuisprotocol 2017.

5 Resultaten

5.1 Algemeen

In en om het plangebied zijn 3 soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis: In het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen aanwezig. Ook buiten het plangebied zijn diverse verblijfplaatsen aangetroffen.
- Ruige dwergvleermuis: In het plangebied bevinden zich 3 paarverblijfplaatsen. Ook buiten het plangebied zijn diverse paarverblijfplaatsen aangetroffen.
- Laatvlieger: De waarnemingen van de laatvlieger betrof overvliegende of kortstondig foeragerende dieren buiten het plangebied. Geen van de laatvliegers vertoonde binding met de bebouwing in het plangebied. Deze soort wordt hierom niet verder besproken in dit rapport.

Afbeelding 1: Overzicht vleermuiswaarnemingen

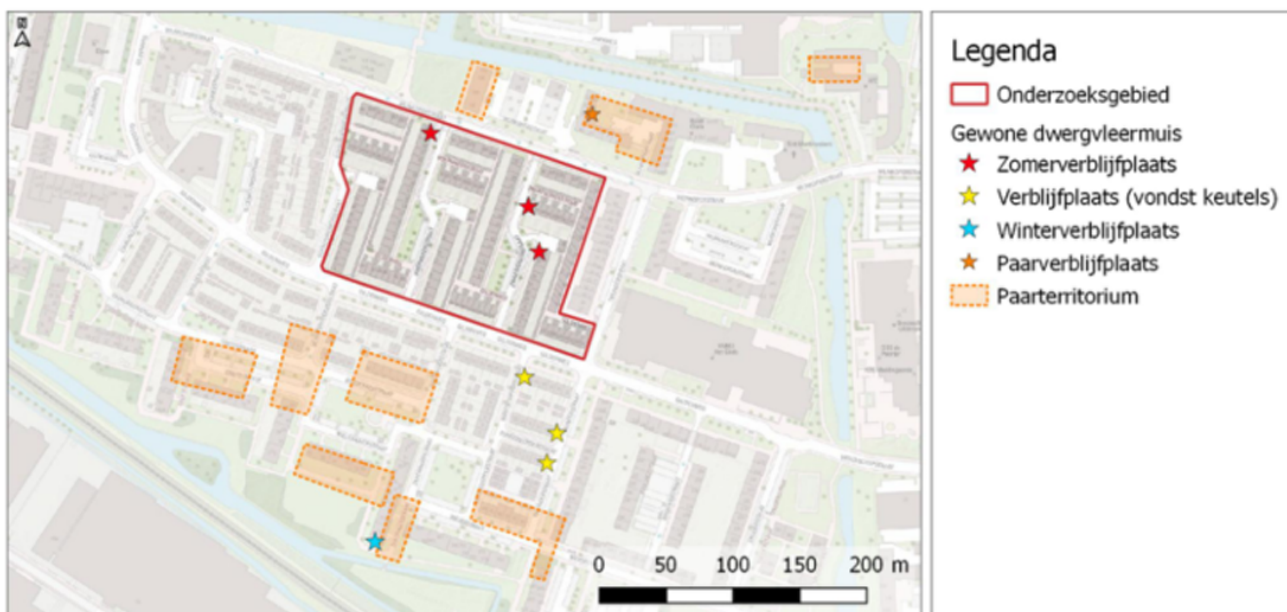
5.2 Gewone dwergvleermuis

In het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. In elk van deze verblijfplaatsen verbleef 1 dier. De dwergvleermuizen verblijven onder kieren tussen de boeiboordconstructie en de muur.

In het plangebied werd slechts incidenteel foerageeractiviteit waargenomen, het betrof in alle gevallen kortstondig foeragerende dieren (maximaal 2 tegelijkertijd). Op basis van deze waarnemingen wordt uitgesloten dat het plangebied een functie vervult als essentieel foerageergebied.

Buiten het plangebied zijn verschillende paarterritoria waargenomen van de gewone dwergvleermuis. In het plangebied zijn geen paarverblijfplaatsen aangetroffen, incidenteel is er een dier met sociale roep waargenomen in het plangebied, maar nooit was hier sprake van aanhoudende baltsactiviteit.

In de omgeving van het plangebied zijn op drie locatie keuteltjes van dwergvleermuizen aangetroffen, onder de kopse gevels van rijtjeshuizen. Vermoedelijk verblijven op deze locaties één of enkele dieren onder de overhangende dakpannen (functie als zomer- of paarverblijfplaats). In een flatgebouw ten zuiden van het plangebied werd tijdens de eerste najaarsronde (bezoek 5) zeer veel zwermactiviteit van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Deze zwermactiviteit vond aanhoudend plaats gedurende de hele onderzoeksronde, het aantal zwermende dieren varieerde tussen de 3 en 7 (schatting). Dergelijk zwermgedrag in begin september duidt op de aanwezigheid van een (massa)winterverblijfplaats. De gewone dwergvleermuizen overwinteren naar alle waarschijnlijkheid in de open spouwmuur van de zuidgevel van deze flat. Op basis van zwermende dieren is zeer lastig een inschatting te maken van het daadwerkelijke aantal overwinterende vleermuizen. Er wordt uitgegaan van een overwinteringsplaats van enkele tientallen tot mogelijk >100 dieren. Er was sprake van een duidelijke concentratie van paarterritoria rondom deze winterverblijfplaats. Vrijwel overall rondom de winterverblijfplaats werd baltsgedrag van de gewone dwergvleermuis waargenomen, de exacte begrenzing van afzonderlijke paarterritoria was daardoor zeer lastig exact te bepalen. Omdat de primaire onderzoeksinspanning uitging naar verblijfplaatsen binnen het plangebied zijn de paarterritoria rondom de winterverblijfplaats niet exact onderzocht. Op onderstaande kaart is een globaal weergegeven waar deze territoria zich bevonden. De verblijfplaatsen binnen het plangebied zijn wel exact bepaald.

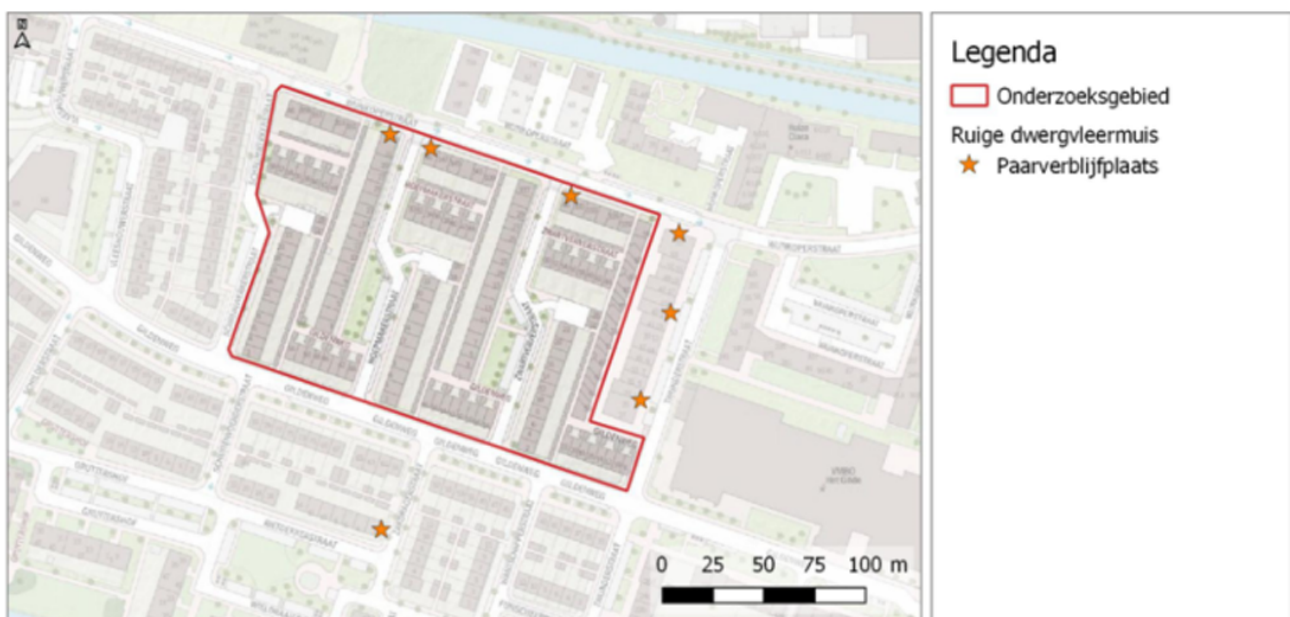
Afbeelding 2: Waargenomen functies gewone dwergvleermuis

5.3 Ruige dwergvleermuis

In het plangebied zijn 3 paarverblijfplaatsen aangetroffen van de ruige dwergvleermuis. De dwergvleermuizen baltsten vanuit kieren tussen de boeiboordconstructie en de muur. Op elk van deze locaties werd 1 baltende vleermuis waargenomen, maar aangenomen mag worden dat er naast dit baltende mannetje ook enkele vrouwtjes gebruik maken van dezelfde verblijfplaats.

Buiten het plangebied zijn 5 andere paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis waargenomen (2 hiervan liggen ca. 200 m zuidelijk en zijn niet afgebeeld op de kaart).

In het plangebied zijn geen foeragerende ruige dwergvleermuizen waargenomen, het plangebied vervuld geen functie als essentieel foerageergebied voor deze soort.

Afbeelding 3: Waargenomen functies ruige dwergvleermuis

6 Effectbeoordeling

In het plangebied zijn de volgende verblijfplaatsen aanwezig:

- 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- 3 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis

Door de geplande werkzaamheden zal het boeiboord (waaronder de vleermuizen verblijven) aantast en aangepast worden. Dit heeft een negatief effect op de vleermuizen die hier verblijven. Er is sprake van een overtreding van de volgende verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie Bijlage I):

Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb

- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Ten aanzien van de verblijfplaatsen buiten het plangebied is er geen sprake van negatief effect, deze verblijfplaatsen zijn buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden gelegen.

Afbeelding 4: Overzicht verblijfplaatsen van gewone- en ruige dwergvleermuizen in het plangebied.

7 Conclusie & aanbevelingen

7.1 Conclusies

In het plangebied zijn de volgende verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig:

- 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- 3 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis

De geplande werkzaamheden zullen een negatief effect hebben op deze verblijfplaatsen. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren dient men in het bezit te zijn van een ontheffing van de Wet natuurbescherming m.b.t. de volgende verbodsbepalingen:

Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb

- Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

7.2 Aanbevelingen

Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk. Om een ontheffing te verkrijgen zijn de volgende zaken van belang:

- Er dient een wettelijk belang ten grondslag te liggen aan de ontwikkeling.
- Er dient aannemelijk gemaakt te worden dat er geen reëel alternatief is waarbij negatieve effecten op beschermde soorten kunnen worden voorkomen.
- Er dient een pakket aan mitigerende maatregelen genomen te worden om negatief effect op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen en te verminderen. Hier valt grofweg te denken aan:
 - Het werken buiten kwetsbare periodes
 - Zorg dragen dat er in de toekomstige situatie genoeg verblijfplaatsen zijn voor het aangetroffen aantal vleermuizen.
 - Zorg dragen dat er tijdens de werkzaamheden alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar zijn voor vleermuizen.

In dit geval wordt aanbevolen om te onderzoeken of het mogelijk is om de werkzaamheden gefaseerd (per woningblok) uit te voeren. Het meest gunstig is het wanneer begonnen kan worden met een blok waar geen vleermuizen zijn aangetroffen. Wanneer bij de renovatie van dit blok zorg wordt gedragen dat er nieuwe verblijfsruimtes onder de boeiboord constructie aanwezig zijn, dan kan dit meegeteld worden als mitigatie voor de vleermuisverblijfplaatsen in andere woningblokken. Hierdoor kan de noodzaak verdwijnen om tijdelijke vleermuiskasten aan de woningen te plaatsen.

Bronvermelding

Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.
Netwerk Groene Bureaus, VLeermuisprotocol 2017

Kaartmateriaal:

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Overig:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

<https://waarneming.nl/>

Bijlage I

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wnb) per beschermingscategorie.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.